

zvišana na 11 Din. dnevno, t. j. 330 Din. mesečno. Povišanih draginjskih doklad, ki jih moj mož dobi za me, ne štejem, ker bi jih za ženo-neučiteljico ravnotako dobil. »Sijajni« povišek mojih draginjskih doklad znaša potemtakem celih 15 Din., ali 60 K mesečno, ali eno zemljo na dan! Vprašala bi samo g. finančnega ministra za skrivnost, kako naj s tema 2 K krijem draginjo, ki smo jo na račun teh »povišic« začutili že pred pol letom! Odgovora zastonj pričakujem, ker ga nihče ne more dati! Še vselej smo bili razočarani ob novih dokladah, ob teh-le zadnjih pa najbolj. Gospoda tam zgoraj! To ravnanje z državniimi nameščenci je očitno norčevanje! S temi dokladami nam niste pomagali iz zadrege, temveč le našo potrpežljivost postavili na odločilno tehtnico. Vi glejte, kam bo potegnila! — V šoli pa naj govorimo otrokom o pravičnosti kot najlepši čednosti! **Poročena učiteljica.**

— **Kako se fabricirajo ovadbe za disciplinarno postopanje.** »Učit. Tov.« je opravičeno izrazil začudenje, da je bilo 19 disciplinarnih slučajev na dnevnem redu seje Viš. šol. sveta. Kako lahko se do tega pride, evo dokaza: Vladovala je v kraju devet let najlepša sloga med županstvom, krajinim šol. svetom in šolskim vodstvom. Bili so v teh odborih večinoma ljudje klerikalnega mišljenja, a brez klerikalne zlobnosti, ter poštenjaki. Prišel je na kaplan, ki je iskal »kakor rjoveč lev« prilike in človeka, da udeleži svoja pristna klerikalna načela. Našel je oboje, ko so se lani bližale občinske volitve. Tu je mal posestnik, brezprimerno častilakomen in vsled tega brezprimerno brezobziren in nespravljaliv. Ta posestnik si je sestavil s kaplanovo pomočjo kandidatno listo iz nizkih in najnižjih: sebe je postavil prvega. Agitiral sta dan in noč: **kaplan niti ni uteznil v šolo.** Kandidat si je pa izbral za agitačno geslo: znižanje davkov ter razlagal, da bo tako dolgo delal, da se **trirazredna šola v občini izpremeni v enorazredno, da ne bo občina imela toliko stroškov.** Stranka »malih« je zmagała z dvema odbornikoma večine. Zgoraj navedeni posestnik je postal župan in začeli so delovati brezobzirno. Kaplan je bil na jesen zaradi raznih deliktov kazenskim potom premeščen, a njegov zli duh živi v občinskem odboru »malih« naprej. Posebno župan in trije njemu po duhu najsorodnejši, so prevzeli nalogo, izvrševati kaplanov »testament«. Sezimo nekoliko nazaj! Novi župan je bil že prej občinski odbornik. L. 1916. si je hotel na neopravičen način pridobiti ameriško podporo, kakor so jo v vojnem času dobivali oni, ki so imeli svojce v Ameriki. Nadučitelj kot občinski tajnik, ga ni hotel v tem podpirati; zato ni nič dobil. Prva zamera! Pozneje je hotel ta človek nepostavim potom pridobiti svoji sestri gostilniško koncesijo. Nadučitelj se ni mogel postaviti proti zakonu in ni hotel pritisniti občinskega pečata na dotično nepravilno sestavljeno prošnjo. Druga zamera! Ko je ta človek sedaj postal župan, je sam kupil smodnika ter si dal na čast — po svojem in nekem drugem fantu — v mraku, na tujem zemljišču, s topiči streliati. Temu je sledila ovadba in — tretja zamera. Nadučitelj se je ob izvolitvi novega župana odpovedal tajništvu: nova zamera. Prvi korak novega župana je bil, da je prejšnjega župana in nadučitelja — tajnika zatožil pri politični oblasti, da sta »nalašč skrila ali pa uničila« neke akte »da bi napravila novemu županu sitnosti.« Čeravno je odstopilvi tajnik izročil nekaj dni prej spricho odbora »malih« novemu županu na podlagi natančnega inventarskega seznama tudi »pogrešane« akte in se je župan drugi dan po ovadbi sam pribral, da je storil obema krivico, vendar ni bil toliko previden — menda vsled svoje ošabnosti — da bi bil ovadbo umaknil. Zato je bil zatožen pri sodišču in kaznovan! Od sedaj pa njegova maščevalnost ne pozna več meje. Zbral je okoli sebe tri naizvestejše pristaše odbornike ter najhujše nasprotnike šole in učiteljstva in je dosegel, da so bili vsi štirje in še peti, tem podoben, izvoljeni od »malih« za člane krajnega šolskega sveta. Tako si je župan zasigural tudi stolec načelstva v krajnem šol. svetu. Sedaj so se spravili nad nadučitelja. Poizvedovali so pri šolarjih in bivših učencih po nadučiteljevih grehih. Kar je bilo dobro, so izporemenili v slabo kar ravno, so pa skrivili in napisali ovadbo ter jo poslali višjemu šolskemu svetu. Brez dvoma je, da bodo pogoreli na cel črti in pri tem iztaknili še posebno razočaranje. Odprto na stoji vprašanje, kaj bo storil višji šolski svet s takim krajnim šolskim svetom, ki že pred svojim nastopom gazil vse zakonito mu naložene dolžnosti do šole. Pričakovati je nadalje še to, da je v novem

»Načrtu šol. zakona« od VI. Radojeviča v členu 191. določeno, da je župan polit. občine predsednik krajnega šolskega sveta. Saj je vendar znano, da so ravno župani večinoma najbolj pronosirane politične osebe. Tako bo šla stala vedno sredi najhujšega političnega meteža, ker stranke se menjajo. Največ bo pri tem trpela šola in učiteljstvo, ki ne bo hotelo izpreminjati svojega prepričanja po političnem barometru. Spomnimo se vendar izreka pokojnega ravnatelja Schreinerja: »Dajte šoli mir in ona vam da moč!«

— **Počitniška potovanja učiteljstva — ugodnosti glede vožnje in prenočišč.** Opozarjamo na današnji članek »Ferjalni Savez in učiteljstvo« in priporočamo vsem okrajnim učiteljskim društvom, naj bi stavila to temo na dnevni red enega prihodnjih zborovanj, ker bi organizacija počitniškega potovanja prinesla mnogo koristi posebno mlajšemu učiteljstvu in bi tudi v stanovskem pogledu pripomogla mnogo k zbliznanju.

— **Ob priliki debate o slabih uspehih v srednjih šolah** se spominjamo F. Finžgarjeve knjige »Študent naj bo«, ki je še danes uvaževanja vredna.

— **Učiteljski mecen.** V Novem Sadu je umrl te dni bivši tov. Aleksander Konjović, učitelj, ki je zapustil vse svoje posestvo **Učiteljskemu Domu** v Novem Sadu. Posestvo obsega 64 jutrov in je vredno nad osem milijonov kron.

— **Pirhi za Velikonoč.** Dekliška šola v Konjicah je nabrala 95.25 Din. za »Jugoslovensko Matico«.

— **Za pirhe** je poslala šolska mladina osnovne šole v Cerknici Jugoslovenski Matici 430 Din.

— **Osemrazredna mestna osnovna šola v Radovljici** je nabrala 305 Din. za pirhe »Jugoslovenski Matici«.

— **Naša šol. mladina** v Babnempolju je nabrala 50 Din za pirhe in kupila zate in svice 100 srečk K. J. S., zelo so radovedni naši malčki ali bo ktera babnempoljska srečka tudi resnično — srečka. Sedaj se pripravljajo na zbirko za gladiuioče ruske otroke, kateri se jim zelo smilijo; že lani so jim podarili 25 Din letos se nadejamo da bo več, dasiravno je tukajšnji šol. okoliš zelo majhen.

— **Šola v Grahovem je nabrala** doslej za Jugoslov. Matico nad 2000 znamk ter za letošnje pirhe 120 Din.

— **Na zadnji seji OZ** v Ljubljani dne 15. p. m. je bil izvoljen odsek za službeno pragmatiko, ki je izredne nujnosti. Člani so: vlad. svet. dr. Rutar, poštni nadkom. Matjašič, rač. rav. v p. Svetek, pis. rav. Zorko, rač. rev. Dolžan, nadp. fin. kontrole Česnik, jetn. nadp. Tumpeli, sod. ofic. Primožič, viš. davč. upr. Bekš (eno mesto ostane rezervirano za zastopstvo Udruga Jugoslov. učiteljstva.)

— **Na naslov ravnateljstva drž. železnice.** Kakor znano je na božični dan prišel učiteljstvu nalog, da predloži do 31. decembra svoje slike ravnateljstvu drž. žel., da se izdajo uradniške železniške izkaznice, ki dovoljujejo polovično vožnjo. Marsikateri ni imel na razpolago slike in je vsled tega moral iti prej k fotografu. Tako so vložili potem slike 3. in 4. januarja. In zgodilo se je, da nekaj tihcih ni prejelo železniških legitimacij. Dotični se tedaj ne morejo okoristi ugodnosti, ki sicer veljajo za vse, ter se morajo sedaj o Veliki noči voziti s celimi vozovnicami ali pa lepo doma ostati. Mi ne moremo trpeti, da se ta krivica godi nekaterim našim tovarišem po krivdi drugih, zato zahtevamo, da se tudi tem **takoj** izdajo železniške izkaznice za državne uradnike.

Vestnik za učiteljsčnike.

— **U Pevski zbor ljubljanskega državnega učiteljsčca** priredi na Belo nedeljo, dne 23. t. m. popoldanski izlet na Vrhniko, ki ga združi s koncertom v Sokolski dvorani. Čisti dohodek je namenjen dijaškemu podpornemu skladu obeh učiteljsč. Pevski zbor šteje okoli 80 mladih navdušenih pevcev in je lep umetniški uspeh koncerta skorajda zagotovljen, ker zbor z redko požrtvovalnostjo vstrajno vadi pod vodstvom svojega glasbenega učitelja E. Adamiča. Vlak odide na Vrhniko ob 13.18. ob 5. uri je koncert, nakar izletniki odidejo peš na postajo Verd od koder se vrnejo v Ljubljano ob 21.52 zvečer. Na izlet in koncert opozarjamo v prvi vrsti učiteljstvo, katerega dolžnost je, da vzpodbuja v idealnem delu svoje bodoče tovariše, na to pa vse, ki žele preživeti v krogu mladih pevcev nekoliko veselih ur.

ORATORIJ ASSUMPTIO.

so proizvajali dne 1. aprila na svojem IV. velikem ljudskem koncertu gojenci in gojenke mariborskega moškega učiteljsčca pod vodstvom prof. H. Družoviča, 180

oseb broječi zbor, spremljan od celotne vojaške godbe, ogromna Götzova dvorana, v pravem pomenu besede nabito polna občinstva, med katerim se je nahajal tudi skladatelj H. Sattner, to je bila zunanja slika tega lepo uspelega večera. Lepo jih je bilo gledati, naše bodoče tovariše in tovariše, njih lep nastop in vztrajnost, s katero so zdržali gotovo ne brez napora preko dve uri na odru. **Človek ima lahko v koedukaciji svoje mnenje, a glede petja se je sijajno obnesla.** Želeti je, da najde g. prof. Družovič tudi takrat, ko bo postalo moško učiteljsčce res spet samo moško, neki modus, ki mu bo omogočil, to velikopotezno delo nadaljevati.

V osebi prof. Družoviča je res narava srečno združila veliko metodično spretnost in učiteljsko skrupuloznost v najboljsem pomenu besede z ono globoko zasidrano umetniško potenco, ki ji ni do hipnega efekta, temveč zida počasi, a na širokem temelju. Četrty koncert je letošnji in kaka razlika v programu med prvim in letošnjim. In vendar ne pomeni IV. koncert nemogočega skoka, saj je tvoril lanske leto »Povodni mož« in težke ruske pesmi naraven prehod k »Vnebovzetju«.

Res je! Dirigentu Družoviču se pozna, da ubijajo profesorja Družoviča tiste neznane ure začetnega instrumentalnega pouka in mu jemljejo elan, ki ga zahtevamo od dirigenta. A resnica je, da mu je ravno le zato, ker se že leta in leta peča s problemom pouka petja mogoče ustvariti s tako raznolikim materialom: kakor so gojenci, zbor, ki obylada oratorij. Komu se naj bolj čudimo, pevovodji, ki je s svojim smotrenim delom dosegel tako krasne uspehe, ali gojencem, ki so s svojim nastopom pokazali, da so tudi mladi ljudje zmožni velikega, če se le najde spretna roka, ki jih vodi. Koristi, ki jih imajo od učenja in proizvajanja, se gotovo niti ne zavedajo. V zadnjo vrsto ne smemo postaviti velikega pomena absolutne discipline, brezpogojnega prilagodenja posameznika celoti, ki jo zahteva zborovno petje in ki bo navajalo naš naraščaj tudi zunaj v življenju k strogi disciplini in sistematičnemu prosvetnemu delu.

O oratoriju samem in o proizvajanju ne bom izgubljal mnogo besedi. Pri poslušanju oratorija gleda človek nehoti razvoji slovenske glasbe, vidi, kako pomemben predelek tvori skladba v črti navzgor in spozna, da to ni eksperiment, ni skok, temveč velika stavba, ki ni samo za posameznike-izvoljence, temveč za ljudstvo. In ljudstvo-občinstvo bi se navduševalo na tej skladbi mnogo bolj kot se je, če ne bi vladale v Mariboru v tem pogledu tako čudno prečudne razmere, o katerih pa hočem spregovoriti raje na drugem mestu. Orkestru se je silno poznalo, da je imel z zborom samo dve skupni vaji. Že iz pietete do našega največjega muzikalnega dela bi moralo biti več skupnih vaj in nesrečno denarno vprašanje ne bi smelo biti odločilno. Zbor je pel od začetka do konca tako sigurno, da je bila divota. Moški zbor je bil zelo močen, vendar mu je manjkalo včasih fundamenta v basih in uglašenosti v srednjih legah. Ženski zbor je zelo ugajal, a najlepše so se razvijali glasovi v mešanem zboru. Če povdarjam že navedeno dejstvo, da sta bili le dve vaji z orkestrom, je bila tudi dinamika dobra.

Glede solistov moram ugotoviti, da je nastop baritona (g. Štamcar), zelo kvarno vplival na končni efekt. Bil je zelo indisponiran, to je res, pa kljub temu se moram vprašati, ali je imel prof. Družovič srečno roko pri izbiri. Pri takih priložnostih je najboljši solist ravno še dovolj dober. Bolj sta ugajala tenor (g. dr. Ašič) in sopran ge. Družovičeve kot Marija. Čuden kolorit njenega glasu je bil tokrat v lepem skladu z ulogo, briljirala je s svojo gotovo ne majhno tehniko, vendar primanjkuje vokalom jasnosti in tonu srčne topline.

Mislím, da mi letos ni treba izraziti želje, naj g. prof. Družovič vztraja na jasno začrtani in težavni poti, ker sem mnenja, da so uspehi, ki jih žanje, pač najboljša vzpodbuda k nadaljnjemu delovanju.

R. Rakuša.

Književnost in umetnost.

— **Školski pokret.** Mesečni pedagoški časopis, Urednik: Dim. Dž. Dimitrijevič, učitelj — Leskovic. Sadržaj 1. in 2. sv.: Todor I. Jančkov, Mirijevski — M. Majstorovič. Vaspitanje in obrazovanje gluho-nemih. — R. Stefanović. Pisanje in pismeni sastavi u osnovnoj školi. — Marko Petrovič. Pojam o desetnim razlomcima — predavanje Dž. Z. Džordževića. Šta sam govorio. — Čed. M. Todorović. Pedagoška pitanja od Ljub. M. Protića. — Dim. Dž. Dim. Razna obaveštenja.

— **Dr. Josip Tičar. Boj nalezljivim boleznim.** S 17 slikami in 4 tablami v trobarvnem tisku. (Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov X. zv.) 1922 Str. 158. V dobi, ko divjajo najrazličnejše nalezljive bolezni, ki so pomorile že na tisoče naših ljudi, smo knjigo, kakršno je sedaj izdal dr. Tičar, že zdavnaj pogrešali. Dr. Tičar pravi v predgovoru, da jo je spisal v **praktične svrhe, kako ohraniti posameznike pred okuženjem, kako je treba ravnati okuženemu, kako je negovati bolnika, ter združeno bojevati proti razširjenju posameznih kužnih bolezni.** Natančno je opisal nastanek, razvoj, potek in zdravljenje 29 **najbolj razširjenih nalezljivih bolezni** (tifus, griza, davica, skrlatinka, koze, drušljivi kašeli, mumps, šen itd.) ter jim pridejal celo vrsto slik, med njim 7 trobarvnih. Prepričani smo, da bo knjiga izvrstno služila

— **k H. Sienkiewiczovi romani v novem prevodu.** Ko smo pred leti dobili slovenščem prevodu, je vladalo za nje povsod veliko navdušenje, in še danes je po naših javnih knjižnicah živo povpraševanje po njih. Žal, da so razen »Rodbine Polaneških, že vsi razprodani. Malokateri pisatelj je znal pridobiti široke ljudske mase tako kakor Sienkiewicz. Njegovi historični romani so pravi evangelijski nesebični patriotizma; tipi njegovih požrtvovalnih junakov so postali ideal poljske mladine, ki so jo navduševali v težkih dneh nesreče. Sienkiewicz kot romanopisec poznajo dandanes vsi kulturni narodi. Naša čitajoča javnost čuti živo potrebno, da dobi zopet Sienkiewiczova dela v roke. Tiskovna zadruga se je zato odločila ustreči splošni želji in poda Sienkiewiczove romane v novem prevodu prof. dr. Moleta, ako se priklasi zadostno število naročnikov, ki bo izhajal v presledkih po 3-4 tedne v snopiščih po 4 pole in sicer naročnikom za ceno približno 6 dinarjev. Cena celoletnemu romanu bo pozneje v knjigotržstvu višja.

— **k Izveštaj, sjeđinenog komiteta ruskog društva Crvenoga krsta, Sveruskog ženskog Saveza i Sveruskog Saveza gradova u kraljevini SHS.** Beograd — Januar 1922. Štamparija Save Radenkovića i Brata.

— **k »Učiteljska Iskra«, prosvetno-školski časopis** br. 5-6. Sadržaj: 1. Stalni lektarski nadzor od Drag. M. Mihailovića; 2. Suština i cilj vaspitanja od Dr. Voj. R. Mladenovića; 3. Demokratija i školska disciplina (prevod) od Lazara Bjelića; 4. Učitelj narodne škole na progres od Danila Milanovića; 5. Učiteljstvo i »Nar. Prosveta« od M. Gligoričevića; 6. Čast drugome od Drag. M. Mihailovića; 7. Društveno-prosvetna dokumenta; 8. Književni pregled; 9. Beleške; 10. Bibliografija. Urednik Drag. M. Mihailović, Kragujevac.

— **k »Novi Rod, št. 3.** List za mladino. Vsečina: † Ivan Cankar: Vrabec spomladi; Karel Širok: Polžki; Milčinski: Zgodbe Kraljevića Marka; Lipah: Deček in vrag; Albrecht: Pravljica o dečku, ki je znal peti; Zorec: Pravljica o umetniku; Gradnik: Najboljše hruške. Pouk in zabava. Kotiček malih.

— **k Materinska pomoč zdravemu in bolnemu dojenčku.** Spisal dr. Matija Ambrožič. Knjižica je namenjena v prvi vrsti v uporabo materam, ki jim bo pač izvrstno služila kot pripomoček za pravilno nego zdravemu in bolnemu dojenčku; pisana je lepo, poljudno, opremljena s slikami; razdeljevala se bo po uradnih zdravniških brezplačno materam-porodnicam. Pričakovati je, da se bo smisel za zdravo primerno negovanje dojenčkov, glede katerega obstojajo med narodom še marsikateri napačni, škodljivi nazori, v najugodnejši smeri povzdignili.

— **k Napredak** naučno-pedagoška smotra, izdaje hrvatski pedagoško-književni zbor. Uređuju: Stjepan Ratković, dr. Sigismund Čajkovic i Antun Tunkl. Sadržaj VII.—X. sveska: Teorijska pedagogija. Davorin Trstenjak: Kultura i potrebe. Ljudevit Dvorniković: Iz bilanse naše savremene kulture. Sava Diklić: Temelji i uvjeti etičke svijesti u djece. Praktična pedagogija. Julije Kempf: Oblik raspišivanja u obuci. Danijel Katić: Predavanje u predavanju. Učiteljsko obrazovanje. Dr. Hubert Mayer: Nova nastavna osnova u učiteljskim školama. Književna smotra. Dr. S. Čajkovic: Četvrta čitanka za niže pučke škole u Hrvatskoj i Slavoniji. Obzor po pedagoškom svijetu. Dr. František Drtina i češko učiteljstvo. Iz Francuske pedagoške literature. Manji članci i bilješke. Vježbaonica. August Šenoa. Ponavljanje.

— **k Josip Ribičič: V kraljestvu palčkov.** Ilustriral Černigoj. 12 slik in barvasta naslovna stran. Popularna mladinska igra »V kraljestvu palčkov«, ki se je igrala skoraj po vsej Sloveniji in ki je